

Arts i Literatura Italianes

Codi: 103395

Crèdits: 6

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	3	0
2501801 Estudis de Català i Espanyol	OT	4	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	3	0
2501902 Estudis d'Anglès i Català	OT	4	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	3	0
2501907 Estudis d'Anglès i de Clàssiques	OT	4	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	3	0
2501910 Estudis d'Anglès i Espanyol	OT	4	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	3	0
2501913 Estudis d'Anglès i Francès	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Rossend Arqués Corominas

Correu electrònic: Rossend.Arques@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: No

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Nicola Di Nino

Prerequisits

No s'escau

Objectius

L'assignatura *Art i Literatura Italianes* pretén ser, d'una banda, una introducció a la metodologia de l'estudi de la interrelació entre les arts i la literatura i, de l'altra, una anàlisi d'aquesta interrelació al llarg de la història en tres àmbits diferents:

- Literatura i art pictòric en la història literària italiana medieval: Dante, Petrarca i Boccaccio

- Literatura i art en el Renaixement italià: el teatre i la perspectiva
- Fotografia i literatura italiana: del realisme al neorrealisme
- Novel·la històrica i pintura de gènere: Caravaggio, Artemisia Gentileschi i Anna Banti

Objectius

En acabar el curs l'alumne ha de demostrar

1. Haver assolit els continguts expressats en el temari i identificar qualsevol dels seus punts en el context que li correspon.
2. Ser capaç d'analitzar, processar i interpretar qualsevol mena de material addicional d'acord amb els continguts del temari i situar-lo en el marc corresponent.
3. Demostrar haver fet unes lectures mínimes exigides (llibres i/o capítols especialment indicats i/o articles recomanats).
4. Haver assolit un coneixement integral i global de la matèria mitjançant l'articulació i la relació existent entre els diferents punts en què es divideix el temari.

Competències

Estudis de Català i Espanyol

- Analitzar una àmplia varietat de textos escrits en llengua italiana a fi de reconèixer les característiques fonamentals de la cultura i la literatura italianes.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Català

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i de Clàssiques

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Espanyol

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Estudis d'Anglès i Francès

- Desenvolupar un pensament i un raonament crítics i saber comunicar-los de manera efectiva tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar les principals corrents literàries, culturals i històriques en llengua italiana.
- Que els estudiants hagin desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.
- Que els estudiants puguin transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Aplicar els coneixements adquirits per a millorar el coneixement públic general de la diversitat lingüística i/o cultural.
2. Aplicar les metodologies oportunes per a la lectura i interpretació dels textos esmentats.
3. Argumentar idees i opinions amb precisió en les llengües pròpies i en les adquirides al grau.
4. Comprendre textos avançats, acadèmics o professionals en les llengües pròpies i en les adquirides al grau.
5. Descriure l'evolució històrica i temàtica de la literatura, el cinema, el teatre i l'art italians.
6. Expressar-se eficaçment aplicant els procediments argumentatius i textuals en els textos formals i científics.
7. Generar estratègies que facilitin l'augment i la millora del respecte mutu en entorns multiculturals.
8. Identificar els principals corrents literaris i artístics, els autors i les obres de la literatura i l'art italians.
9. Identificar i entendre l'evolució de la llengua literària a Itàlia i dels llenguatges artístics.
10. Llegir i comprendre textos literaris, artístics i culturals en italià de les principals èpoques.
11. Localitzar i organitzar informació rellevant disponible a internet, bases de dades, etc.
12. Treballar de manera autònoma i responsable en un entorn professional o de recerca per aconseguir els objectius prèviament planificats.

Continguts

Aquest curs de "Art i literatura italians" i vol ser una mirada diferent i conjunta dirigida a alguns moments de l'art i de la literatura italians de gran importància tant pel que fa a la cultura italiana com a la internacional. La difícil tria que hem realitzar cerca de focalitzar l'estudis en alguns dels autors i artistes més rellevants. Les lectures que plantejem són:

1. Segles XII-XIV: La poesia dels orígens i Dante, *Comèdia (Infern; cants 1, 5, 13, i 26; Purgatori: cants X-XII; Paradís: cant 1 (dossier)*
2. Segle XIV: Petrarca, *Sonets del Cançoner* (dossier); Triomfs (dossier); Boccaccio, *Decameró* (selecció) (dossier)
3. Segle XVI: Maquiavel, *La mandragola*.
4. Segle XIX: Manzoni, *D'annunzio* i el prerrafaelisme (dossier)
5. Segles XIX i XX: Escritores sicilians: Vittorini, *Conversazioni in Sicilia*;
6. Segle XX: Anna Banti, *Artemisia*.

Programa:

1. Metodologia de l'anàlisi comparada entre la literatura i les arts
 - 1.1. La literatura i els altres arts: de quina manera la literatura parla amb l'art visual. Qüestions de mètode.
 - 1.2. Temes, motius i mites

1.3. Poètiques encreuades

1.4. L'èfrasi

1. Alguns exemples de la interrelació entre pintura i literatura:

2.1. Edat Mitjana i Renaixement

2.1.1. La poesia dels orígens i La *Divina Commedia* de Dante (*Infern* 1, 3, 13, 26, 34; *Purgatori* 10-12; *Paradís*) (dossier)

2.1.2 El *Canzoniere* (sonets) i els *Trionfi* (antologia) de Petrarca (dossier)

2.1.2.1 El retrat de la dama: Lorenzo dei Medici, Pietro Bembo, Giovanni della Casa, Gaspara Stampa (dossier)

2.1.3. Boccaccio i les arts (conte sobre Giotto, Decameron, jornada VI, narració V)

2.1.4. Individu i art en el Renaixement:

2.1.4.1. Leon Battista Alberti, *De pictura* (dossier)

2.1.4.4. Leonardo, *Trattato della pittura*
(<http://www.dominiopublico.gov.br/download/texto/lb000840.pdf>)

2.1.4.4. La *Mandragola* de Maquiavel

2.2. Art i literatura italians moderns i contemporanis:

2.2.1. Introducció

2.3. Alguns exemples:

2.3.1 Il·lustracions de Manzoni i Gonin. L'*editio picta* de 1840.

2.3.2.1. El preraphaelisme a les pintures (Dante Gabriel Rossetti) i a la poesia (Gabriel Rossetti)

2.3.2.2. El leonardisme a finals del segle XIX a W. Pater i G. Séailles

2.3.2.3 *Ut pictura poesis*: Gabriele d'Annunzio, *Le vergini delle rocce*

2.3.3. Elio Vittorini, *Conversazione in Sicilia*

2.3.4. El redescobriment de Caravaggio: literatura i pintura de gènere: Anna Banti, *Artemisia*.

Metodologia

L'assignatura de *Art i Literatura italians* és de caire teòrico-pràctic.

En termes generals, es dirigirà l'aprenentatge mitjançant el següent conjunt de tècniques i accions:

- Classe magistral amb suport TIC i discussió col·lectiva
- Lectura comprensiva de textos
- Realització d'exercicis individuals i en grup, tant escrits como orals
- Realització d'activitats autònomes: preparació de les proves, lectures, redaccions, recerca d'informacions a Internet...

Intercanvis a classe (professor-estudiant, estudiant-estudiant)

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Classes amb participació activa	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10
Lectura i comentari de textos	15	0,6	1, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Tipus: Autònomes			
Estudi dels textos, materials i bibliografia	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 12
Lectura i comentari de textos	25	1	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 12

Avaluació

- L'avaluació serà contínua (100%) en base als següents apartats:
 - Seguiment i participació a classe 30%
 - Resenyes i treballs escrits 40%
 - Prova de síntesis 30%
- El professor indicarà la data de la revisió de les activitats d'avaluació un cop qualificades.
- L'estudiant rebrà la qualificació de No avaluable en el cas que no hagi lliurat més del 30% de les activitats d'avaluació.
- En cas que l'estudiant realitzi qualsevol irregularitat que pugui conduir a una variació significativa de la qualificació d'un acte d'avaluació, es qualificarà amb 0 aquest acte d'avaluació, amb independència del procés disciplinari que s'hi pugui instruir. En cas que es produeixin diverses irregularitats en els actes d'avaluació d'una mateixa assignatura, la qualificació final d'aquesta assignatura serà 0.
- En cas que les proves no es puguin fer presencialment s'adaptarà el seu format (mantenint-ne la ponderació) a les possibilitats que ofereixen les eines virtuals de la UAB. Els deures, activitats i participació a classe es realitzaran a través de fòrums, wikis i/o discussions d'exercicis a través de Teams, etc. El professor o professora vetllarà perquè l'Estudiant hi pugui accedir o li oferirà mitjans alternatius, que estiguin al seu abast.
- Les tasques relacionades més directament amb l'activitat docent a classe queden excloses de la reavaluació.
- La recuperació consistirà en unaprova de síntesi de la part recuperable de la reavaluació.
- Els estudiants italians hauran de consultar les condicions d'avaluació al professor de l'assignatura.
- La responsabilitat del seguiment de les activitats formatives i d'avaluació recau exclusivament en l'estudiant.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Participació a les activitats proposades durant el curs, en grup o individualment.	30	15	0,6	3, 4, 7, 8
Prova de síntesi.	30	15	0,6	1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9
Ressenyes, treballs escrits i presentacions relatives a les adaptacions	40	25	1	3, 4, 6, 8, 9, 10, 11, 12

Bibliografia

Bibliografia teòrica i crítica

Boulnois, O., *Au-delà de l'image. Une archéologie du visuel au Moyen Âge Ve-XVIe siècle*, París: Seuil, 2008.

Ciccuto, M., *Figure d'artista. La nascita delle immagini alle origini della letteratura*. Fiesole: Cadmo, 2002.

Ciccuto, M., *Icone della parola. Immagini e scrittura nella letteratura delle origini*. Mucchi, 1995.

Ciccuto, M., *L'immagine del testo. Episodi di cultura figurativa nella letteratura italiana*. Bonacci, 1990.

Cometa, M., *La scrittura delle immagini. Letteratura e cultura visuale*, Milà: Raffaello Cortina, 2012.

Crivelli, R. *Gli accordi paralleli letteratura e le arti visive del Novecento*. Bari: Adriatica, 1979.

Fagone, V. (ed.). *Arte e letteratura. Dal futurismo ad oggi*. Bergamo: Lubrina, 1998

Franceschetti, A. (ed.). *Letteratura e arti figurative*. Atti del II Convegno dell'Associazione Internazionale per gli Studi di Lingua e Letteratura Italiana. Firenze: Olschki, 1988.

Pantini, E. "La literatura y las demás artes", en Gnisci, A. (ed.), *Introducción a la literatura comparada*, Barcelona: Crítica, 2002, pp. 215-240.

Guillén, C. *Entre lo uno y lo múltiple*. Barcelona: Crítica, 1985.

Mengaldo, Pier Vincenzo. *Tra due linguaggi. Arti figurative e critica*. Torí: Bollati Boringhieri, 2005.

Monegal, A (ed.). *Literatura y pintura*. Madrid: Arco, 2000.

Praz, M. *Mnemosyne. Parallelo tra la letteratura e le arti visive*. Milà: Mondadori, 1971.

Welleck, R. I Warren, A., *Teoría literaria*. Madrid: Gredos, 1981, cap. XI, pp. 149-167.

Lectures obligatòries:

- Dante, *Comedia*: selecció de cants (dossier electrònic)

- Petrarca, Els *Triomfs* i altres textos (dossier electrònic)

- G. Boccaccio, *Decameron*, Barcelona: Edicions 62 (Madrid: Cátedra, 2007).

- N. Maquiavel, *La mandràgora*, dins *Teatre del Renaixement*, Barcelona: Edicions 62, 1985 (Madrid: Tècnos, 2008).

- L. B. Alberti, *Sobre la pintura* (recurs electrònic).

- A. Manzoni, *I promessi sposi*, Milano, Guiglielmini e Redaelli, 1840 [*Los novios*; traducció de Esther Benítez, Madrid, Alfaguara, 2004 // *Els Promesos*, traducció de Mª Antònia Salvà; revisada per Francesc Vallverdú, Barcelona, La Caixa, 1981]
- Gabriele d'Annunzio, *Le vergini delle rocce*, Il Vittoriale degli Italiani, 2021
- E. Vittorini, *Conversa a Sicília*, Barcelona: Edicions 62, 1966. (Madrid: Gadir, 2004; Milano, Bompiani, 1953, 2007)
- A. Banti, *Artemisia*, Barcelona: Alfabia, 2008 (1947)

Programari

No hi ha indicacions particulars al respecte, a part les habituals aplicacions d'ofimàtica, correu electrònic, navegador (actualitzat), MS Teams per a eventuais sessions online, etc.